

ԿԻՊՐՈՍԻ Ս. ՄԱԿԱՐԱՅ ՎԱՆՈՒՑ

„ՄԽԻԹԱՐԱՅ ԲԼՈՒՐ“

ԿՈՂՋՈՒՆԷ Ս. ՂԱԶԱՐՈՒ ԿՂԶԻՆ

Մեծ հաճոյքով կը հրատարակենք հոս Պ. Ռ. Փիլիպպոսեանի թանկագին գրութիւնը որ պատմական է և սիրայով նկարագիրը Մխիթար Աբրահամեան նուիրուած բնութիւն և անոր վրայ կատարուած կրթողին՝ Կիպրոսի Ս. Մակարայ հայ վանքին մօտ, ուր Մխիթար պատանին, ղեռ սարկաւազ 1695, նիւթական և բարոյական տառապանքի օրեր անցուց ի խնդիր Լուսի և Գիտութեան՝ երբ իր պաշտած ազգին մտաւոր ու բարոյական վերածնունդը կ'երկնէր իր մեծ հոգեւոր մէջ:

Բոլոր ազնիւ սրտերը որ այդ յուշարձանին զեղեցիկ զաւաճարն յղացան և իրազօրեցին, զիտենք որ յանձին անմահ Մխիթարին նոյն այդ ազգային վերածնունդի փառքն էր որ պաշտամունքի առարկայ ըլլին, և ասով իսկ ցոյց տուին թէ ո՞րքան սէր և զօրգութեան ունին ազգային իսկական և սրբազան պարծանքներուն:

Ուստի պարտք կը համարենք հրատարակել մեր անկեղծ և խորին շնորհակալութիւններն յայտնել Պ. Ռ. Փիլիպպոսեանի, և իր ազնիւ ընկերներուն Պ. Ս. Վանեանի, Պ. Ա. Պետեանի, Պ. Մ. Սուրբանեանի, ինչպէս նաեւ Պ. Քիւրքեանի որ զիտցած է այնքան մաքուր և անշահախնդիր ազգասիրութիւն ներշնչել իր սաներուն:

Մեր շնորհակալութեան և խորին յարգանքի զգացումները կը մատուցանենք նաեւ Ն. Վ. Օժուլեան Կիլիկիայ Սահակ Բ Կաթողիկոսի և Կիպրոսի Առաջնորդ Պետր. Սարաճեան Սրբազանի որոնք իրենց բարձր ներկայութեամբ պատուեցին հանգէս և նուիրագործեցին կրթող իրեն յաւերժական յիշատակ Մխիթար Աբրահամեան մեծութեան և փառքին:

ՊՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պատուարժան Խմբագրութիւն

«Բազմալեզ»-ի

Քաղցր պարտականութիւն մը կատարելու հանձնքէն մղուած՝ կու գամ Ձեզ յուշել, 30 տարիներ առաջ, կղզւոյս Ս. Մակարայ լոկ մենաստանին մէջ տեղի ունեցած անցք մը, որուն ներկայի յուշարձանն է զոյգ մը լուսանկարները:

Տ Սեպտ. 1901ին, Տիար Վ. Մ. Քիւրքեանի տնօրէնութեան տակ գտնուող, Նիկոսիոյ Ազգ. Կրթ. Որբանոցի սաներս, ամբողջ արծակուրդին Ս. Մակարայ վանուց մէջ, կը տօնէին Երկհարիւրամեակը Մխիթար Աբրահոր, աշակերտական պարզ հանդէսով մը:

Կիրակի մ'եր, յետ միջօրէի, վանքի անշուք մատրան մէջ եկեղեցական պաշտամունքէ մը վերջ, աշակերտութիւնը կը համախմբուէր կամարակապ սենեակներու տանեաց վրայ, որոնք ամենէն աւելի հնութեան զրոյմը կը կրէին, և ամոնցմէ մին կ'ենթադրուէր բնակարանը ըլլալ Մխիթարայ. հոն կ'երգէին Պր. Քիւրքեանի՝ Մխիթարայ ծօնեալ երգը — մենաստանին, աւագանին, տնակին ու ըլլուն ուղղեալ, որոնք միակ լուս ալիամատեսներն էին կանգուն՝ Մխիթարայ անցուցած խեղճուկ կեանքին. ապա կը բարձրանային վանքի հանդիպակաց բլուրը, բլուր մը կամազաբող լեռներով շրջապատուած, որուն զաւաթէն յաճախ անկուշտ աչօք կը դիտէինք զեղեցիկ մայրամուտը արեգական, Միջերկրականի կապուտակ ծովը, և անկէ անդին հայրենիքի սեւ սեւ լեռները. հոտ մեր խանդոտ ազգային երգերով կեանք ու կենդանութիւն կ'ուզէինք ներշնչել մեզ շրջապատող հիմաւորց մայրիներուն, որոնց հովանւոյն տակ վստահօրէն հանգչած էր Պատանին Մխիթար:

Քիւրքեան խորապէս կը յարգէր ազգին անշահախնդիր մտաւոր վաստակաւորները, ինչ դաւանանքի ու կուսակցութեան ալ պատկանէին, և այս ուղղութեամբ կը դաստիարակէր ման իր սաները. այն օրը իրեն յատուկ պերճախօսութեամբ կը պատկերացնէր Մեծն Մխիթարայ կեանքը իր հոյակապ գործով, և Մխիթարեան Միաբանութեան ազգին մատուցած անգին ծառայութիւնները: Աշա-

կերտներս մեր պատանեկան կուրծքերուն տակ արդէն կը կերտէինք արծանը Մխիթարայ, և կը բաղձայինք մեր բոլոր հմարաւոր միջոցները ի սպաս դնել, Ս. Մակարայ վանքն ալ օժտելու Ս. Ղազարու մման Միաբանութեամբ մը: Սոյն ամսունը բլուրը կը ծօնէինք Աբրահոր անուան, կոչելով՝ «Մխիթարայ Բլուր», և այդ օրուան յիշատակը յաւերժա-

դրելու, հիմ քարակոյտին տեղ կանգնելով խճակերտ կոթող մը:

Մինչ 30 տարիներ առաջ քարակոյտի հիման տակ զետեղուած գրութիւնը, Կիլիկիոյ կաթողիկոսական աթոռը թափուր կ'արծաւագրէր, սոյն աթոռի Պետին ու պատուական Հայրապետին ՏՏ. Սահակ Բ Կաթողիկոսի, Ս. Մակարայ վանուց մէջ այս ամառ ներ-

Մխիթարայ վերակառոյց յուշարձանին հանդիսաւոր նաւակախբը ի Նիկոսիա (Ս. Մակարայ վանք)

ցնելու նպատակաւ կը կանգնէինք քարակոյտ կարկառ մը:

Դժբախտաբար որբանոցը 6 տարուան կարճ, բայց բեղուն կեանքէ մը վերջ, նիւթականի անբաւարարութեան պատճառաւ կը փակուէր: «Մխիթարայ Բլուր»ը պահեց իր ամունը, և պիտի պահէ դարէ դար. իսկ մեր պատանեկան ձեռքերուն զրոյմը կրող քարակոյտը ցարդ կանգուն կը մնար: Ասկէ քանի մը տարի առաջ Որբանոցի նախկին 4 սաներուս — ՊՊ. Ս. Վանեանի (Խարթում), Ա. Պետեանի (Գահիրէ), Մ. Սուրբանեանի և ստորագրողիս (Նիկոսիա) միջեւ տրուած որոշումը, ուրախ ենք, որ այս տարի առիթ ունեցանք գործա-

կայութիւնը, քաղցր գուգադիպութիւն մը եղաւ: Նորին Վեհափառութիւնը կոթողին բացումը կատարեց Օգոստ. 26ին ի ներկայութեան կղզւոյս Առաջնորդ Գեր. Տ. Պետր. Արքեպս. Սարաճեանի, և վանքն օղափոխութեան զրոյմուղ ազգայիններու, որոնց մէջ էր ման յայտնի ճարտարապետ Պր. Կարօ Պալեան, որ իր արուեստին ըստիւնը սիրով բերաւ կոթողի շինութեան գործին: Նորին Վեհափառութիւնը եւ Առաջնորդ Սրբազան հայրը, օրհնեցին յիշատակը Աբրահոր, բարեմաղութիւններ ուղղեցին Մխիթարեան Միաբանութեան և Տիար Քիւրքեանի, ինչպէս և մեզ սաներուս:

